

บทที่ 5

สรุปผลและข้อเสนอแนะ

การศึกษารูถกิจเงินกู้นอกระบบในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่ ในครั้งนี้เป็นการศึกษา ทั้งด้านผู้ประกอบการ (ผู้ดำเนินธุรกิจ) และผู้ใช้บริการ (ผู้กู้) โดยด้านผู้ประกอบการได้ใช้ประชากร จำนวน 15 ราย ในการศึกษา ซึ่งจะศึกษาถึงรูปแบบและวิธีดำเนินธุรกิจเงินกู้นอกระบบ ส่วนด้าน ผู้ใช้บริการได้ใช้ประชากรจำนวน 170 ราย ในการศึกษา โดยแบ่งกลุ่มประชากรออกเป็น 6 กลุ่ม ตามลักษณะอาชีพ กล่าวคือ อาชีพรับราชการ / พนักงานรัฐวิสาหกิจ ประชากรที่ใช้ศึกษา 60 ราย อาชีพพนักงานบริษัท ประชากรที่ใช้ศึกษา 20 ราย อาชีพค้าขาย ประชากรที่ใช้ศึกษา 30 ราย อาชีพเกษตรกร ประชากรที่ใช้ศึกษา 20 ราย อาชีพรับจ้าง / กรรมกร ประชากรที่ใช้ศึกษา 30 ราย และอาชีพรับเหมาก่อสร้าง ประชากรที่ใช้ศึกษา 10 ราย ซึ่งจะศึกษาถึงพฤติกรรมการใช้เงินกู้ นอกระบบ สามารถสรุปผลและให้ข้อเสนอแนะ ได้ดังต่อไปนี้

5.1 สรุปผลการศึกษา

5.1.3 ปัจจัยสำคัญที่ก่อให้เกิดธุรกิจเงินกู้นอกระบบ

โดยผลการศึกษาข้อมูลด้านผู้ประกอบการ พบว่า

1) ผลตอบแทนที่สูงจากธุรกิจเงินกู้นอกระบบ เป็นมูลเหตุจูงใจให้ผู้ประกอบการหน้า ใหม่หันมาสู่ธุรกิจนี้ แม้ว่าธุรกิจนี้มีความเสี่ยงสูงก็ตาม แต่ก็ให้ผลตอบแทนที่สูงเช่นกัน

2) ไม่มีกฎหมายควบคุมในการประกอบธุรกิจ เป็นมูลเหตุจูงใจให้ผู้ประกอบการ หน้าใหม่สามารถเข้าสู่ธุรกิจนี้ได้ง่าย ทรายใดที่ผู้ประกอบการยังมีเงินทุนหมุนเวียน ไม่ถูกโกง และยังมีผลตอบแทนจากธุรกิจนี้อยู่ ทรายนั้นผู้ประกอบการก็จะยังคงประกอบธุรกิจนี้อยู่

3) การจัดทำบัญชีในกิจกรรมต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในธุรกิจเงินกู้นอกระบบ เป็นระบบไม่ ยุ่งยากในการจดบันทึก ผู้ประกอบการสามารถจัดทำและสร้างระบบขึ้นเองได้ ไม่ต้องปฏิบัติตาม มาตรฐานสากล ไม่ต้องถูกตรวจสอบจากสรรพากร จึงไม่ต้องรับรองการตรวจสอบบัญชี ทำให้ ประหยัดค่าใช้จ่ายในการจัดทำระบบบัญชีได้ส่วนหนึ่ง และผลประโยชน์ทางด้านภาษีอีกส่วน หนึ่งด้วย เนื่องจากไม่อาจตรวจสอบถึงแหล่งที่มาของรายได้ที่แน่นอนได้

โดยผลการศึกษาข้อมูลด้านผู้ใช้บริการ พบว่า

1) สถาบันการเงิน(ตลาดการเงินในระบบ)ไม่สามารถตอบสนองความต้องการทางการเงินและบริการได้อย่างเพียงพอ

2) การกู้ยืมเงินและการชำระหนี้ในตลาดการเงินนอกระบบ มีความยืดหยุ่นมากกว่าตลาดในระบบ กล่าวคือไม่ต้องปฏิบัติตามระเบียบกฎเกณฑ์ต่าง ๆ ของกฎหมาย เช่น การจดจำนอง อสังหาริมทรัพย์ที่เป็นประกัน ไม่ต้องมีพิธีการขอสินเชื่อที่ยูกยากซึ่งบางครั้งวัตถุประสงค์ในการขอสินเชื่อสถาบันการเงินก็อาจปฏิเสธ ในขณะที่ตลาดการเงินนอกระบบบางครั้งไม่ต้องมีหลักประกันใด ๆ เพียงแต่อาศัยความคุ้นเคยกัน ตลอดจนการชำระหนี้คืน มีความยืดหยุ่นมากกว่าตลาดเงินในระบบ เนื่องจากการกู้ยืมระหว่างบุคคลที่รู้จักคุ้นเคยกันนั่นเอง

3) การรักษาความลับเกี่ยวกับฐานะการเงิน ธุรกิจเงินกู้นอกระบบสามารถรักษาความลับได้ดีกว่า เนื่องจากการติดต่อโดยส่วนตัวระหว่างผู้กู้กับผู้ให้กู้ ไม่มีบุคคลอื่นเกี่ยวข้องมากนัก ไม่ต้องมีเอกสารยุ่งยากที่จะต้องแสดงฐานะของผู้กู้เพียงแต่อาศัยความเชื่อถือส่วนตัวเท่านั้น

5.1.2 รูปแบบการดำเนินธุรกิจเงินกู้นอกระบบในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่

โดยผลการศึกษาพบว่า ธุรกิจเงินกู้นอกระบบ เป็นแหล่งการเงินที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ สภาพแวดล้อม ความต้องการ ระเบียบ กฎเกณฑ์ และข้อตกลงต่าง ๆ ขึ้นอยู่กับความพอใจระหว่างผู้กู้ กับ ผู้ให้กู้ ธุรกิจเงินกู้นอกระบบคงไม่มีวันหมดไปจากระบบเศรษฐกิจตราบใดที่สถาบันการเงินในระบบยังไม่สามารถให้บริการทางการเงินได้อย่างทั่วถึง และถึงแม้ว่าสถาบันการเงินในระบบสามารถพัฒนาบริการ ได้ดีขึ้นมากเพียงใดก็ตาม ธุรกิจเงินกู้นอกระบบก็ยังคงมีอยู่ ทั้งนี้ เพราะธุรกิจนี้มีมานานแล้ว ซึ่งเริ่มต้นจากการเล่นแชร์ในหมู่ญาติสนิท มิตรสหาย เพื่อหาเงินทุนทำธุรกิจ ตลาดเงินกู้ยืมนอกระบบเป็นทั้งระยะสั้นและระยะยาว แต่ส่วนใหญ่จะเป็นระยะสั้น สำหรับเงินกู้นอกระบบในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่ ที่ประชาชนนิยมใช้มากที่สุดมีอยู่ด้วยกัน 2 รูปแบบ คือ

รูปแบบที่ 1 เงินกู้อย่างวัน

เงินกู้อย่างวันเป็นรูปแบบหนึ่งของธุรกิจเงินกู้นอกระบบ ที่มีผู้นิยมใช้บริการกันเป็นจำนวนมาก เนื่องจากมีสะดวก รวดเร็วในการติดต่อขอกู้ ไม่ต้องมีหลักทรัพย์ค้ำประกัน เพียงแต่ทำสัญญากันทางวาจาและอาศัยความเชื่อใจกัน การกู้ไม่ต้องผ่านกระบวนการที่ยูกยากมาก เงินกู้อย่างวันนี้มักนิยมกันมากในหมู่พ่อค้า แม่ค้า ในตลาดสดแผงลอยขายของ ผู้ประกอบการนั้น

ส่วนมากจะเป็นบุคคลที่เป็นที่รู้จักของคนทั่วไปในชุมชน มีฐานะทางการเงินดี วงเงินที่ให้กู้ยืมจะมีตั้งแต่ 1,000 บาทขึ้นไป แต่จะไม่เกิน 10,000 บาท หรือมากกว่านี้ก็ได้ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้ให้กู้ ส่วนอัตราดอกเบี้ยจะคิดกันสูงมากประมาณร้อยละ 20 ต่อเดือน หรืออาจจะสูงถึงร้อยละ 100 ต่อเดือน ส่วนการกำหนดชำระเงินคืน ส่วนมากจะชำระคืนเงินต้นพร้อมดอกเบี้ยเป็นรายวัน โดยผู้ประกอบการจะใช้วิธีการเดินเก็บเอง เพราะผู้กู้ส่วนมากเป็นแม่ค้าในตลาดสด ช่วงเวลาที่เก็บจะเป็นช่วงเช้าและช่วงบ่ายในแต่ละวัน

รูปแบบที่ 2 เงินกู้อย่างเดือน

เงินกู้อย่างเดือน เป็นอีกรูปแบบหนึ่งของธุรกิจเงินกู้นอกระบบที่นิยมใช้กันมากในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่ ซึ่งรูปแบบธุรกิจที่ดำเนินการนั้น เพื่ออำนวยความสะดวกแก่ผู้ที่ต้องการเงินเร่งด่วน เพื่อใช้ในกิจการหรือใช้ในชีวิตประจำวัน เงินกู้อย่างเดือนนี้ส่วนมากเป็นที่นิยมกันในกลุ่มข้าราชการ รัฐวิสาหกิจ ผู้รับเหมาก่อสร้าง พ่อค้า ส่วนชาวไร่ชาวนามีบ้างที่มาใช้บริการเงินกู้อย่างเดือน ผู้ประกอบการจะเป็นผู้กำหนดรูปแบบและวิธีการกู้ให้กับผู้กู้ ซึ่งมีอยู่ 2 ลักษณะ คือ

1) เงินกู้อย่างเดือนแบบมีหลักทรัพย์ค้ำประกัน กล่าวคือ ผู้กู้ที่ประสงค์จะขอกู้ยืมเงินจะต้องนำหลักทรัพย์ เช่น ทอง / อัญมณี โฉนดที่ดิน / น.ส. 3 ทะเบียนรถยนต์ / รถจักรยานยนต์ และเช็ค / ตราสารทางการเงิน นอกจากนี้ยังมีใบสัญญาผู้ยืมร่วมเป็นหลักประกันในการกู้ยืม ส่วนวงเงินในการให้กู้ยืมนั้นจะมีตั้งแต่ 5,000 บาทขึ้นไป อัตราดอกเบี้ยส่วนมากอยู่ระหว่างร้อยละ 3 - 5 ต่อเดือน ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับวงเงินที่ให้กู้ กล่าวคือ ถ้าวงเงินสูงจะคิดอัตราดอกเบี้ยต่ำ แต่จะต้องมีหลักทรัพย์ค้ำประกันพร้อมใบสัญญาเงินกู้ด้วย แต่ถ้าวงเงินต่ำจะคิดอัตราดอกเบี้ยสูง ส่วนการชำระเงินคืน ผู้ประกอบการจะกำหนดให้ส่งคืนภายในระยะเวลาที่ตกลงกัน โดยผ่อนชำระคืนเป็นรายเดือนทั้งต้นเงินและดอกเบี้ย หรืออาจจะเป็นลักษณะที่ชำระเฉพาะดอกเบี้ยของแต่ละเดือนไป จนกว่าจะรวบรวมเงินต้นได้จึงจะนำเงินมาชำระหนี้ด้วย ในการชำระเงินคืนเงินกู้นั้น ส่วนมากผู้กู้จะนำเงินมาชำระเองทุกเดือน โดยนำมาชำระที่ทำการของผู้ดำเนินการ หรือผู้ดำเนินการไปเก็บเองแล้วแต่จะตกลงกัน

2) เงินกู้อย่างเดือนแบบไม่มีหลักทรัพย์ค้ำประกัน เป็นการให้กู้ยืมแก่บุคคลผู้ใกล้ชิดสนิทสนมกัน รู้จักกันระหว่างผู้กู้กับผู้ให้กู้เป็นการส่วนตัว รู้ถึงภูมิหลังของผู้กู้ว่ามีความน่าเชื่อถือแค่ไหน จะให้กู้ได้จำนวนมากน้อยเท่าไร ซึ่งส่วนมากจะเป็นการให้กู้ยืมในวงจำกัดที่รู้จักกันคุ้นเคย หรืออาจจะเป็นวงศา คณาญาติกันเอง หรือเพื่อนฝูงร่วมงานกัน หรือลูกค้าประจำเป็นที่เชื่อใจกัน จำนวนเงินให้กู้จะไม่ใช่จำนวนเงินที่สูงมากนัก ส่วนมากจะเริ่มตั้งแต่ 5,000 บาท แต่ไม่เกิน

10,000 บาท ระยะเวลาในการใช้คืนเงินกู้จะตกลงกันเองระหว่างผู้กู้กับผู้ดำเนินธุรกิจว่า จะต้องชำระคืนภายในกี่เดือน แต่ละเดือนนั้นจะชำระเงินต้นพร้อมดอกเบี้ย และอัตราดอกเบี้ยก็ไม่แน่นอน ขึ้นอยู่กับความพอใจของผู้ดำเนินธุรกิจที่จะกำหนดขึ้น ส่วนมากอยู่ในอัตราร้อยละ 3-5 ต่อเดือน ซึ่งการกู้ประเภทนี้อัตราดอกเบี้ยจะสูง เพราะจัดว่าเป็นการกู้ยืมที่มีความเสี่ยงต่อหนี้สูญมากพอสมควร ถ้าหากผู้กู้ไม่ยอมชำระเงินตามที่ตกลงกันไว้ ผู้ดำเนินธุรกิจก็ไม่สามารถเอาผิดผู้กู้ตามกฎหมายได้เพราะไม่ได้ทำสัญญาเงินกู้ยืมไว้ จึงไม่มีหลักฐานยืนยันว่ามีการกู้ยืมเงินกัน

5.1.3 สภาพการใช้ธุรกิจเงินกู้นอกระบบในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่ โดยผลการศึกษาพบว่า

- 1) พฤติกรรมการใช้เงินกู้นอกระบบ ไม่สามารถกำหนดหลักเกณฑ์ได้แน่นอน และการกู้ยืมเงินนั้น จะนำมาเป็นทุนหมุนเวียนในอาชีพของตนเอง เพื่อเสริมสภาพคล่องการดำเนินงาน นอกเนื่องจากที่จัดสรรไว้เพื่อใช้จ่ายประจำ
- 2) สภาพการใช้เงินกู้นอกระบบจะมีทั้งระยะสั้นและระยะปานกลาง ซึ่งมีบทบาทค่อนข้างสูงต่อระบบเศรษฐกิจของจังหวัดเชียงใหม่
- 3) รูปแบบการใช้เงินกู้นอกระบบที่นิยมใช้กันมีอยู่ 2 รูปแบบ คือ เงินให้กู้รายวัน และเงินให้กู้รายเดือน ทั้งนี้เพราะสะดวกรวดเร็ว ไม่มีความยุ่งยากในการขอกู้
- 4) สาเหตุที่ทำให้ธุรกิจเงินกู้นอกระบบขยายตัว คือ การกู้ยืมไม่ต้องผ่านกระบวนการที่ยุ่งยาก ไม่ต้องมีหลักทรัพย์ค้ำประกัน สามารถนำไปใช้กับธุรกิจเฉพาะอย่าง มีความสะดวกรวดเร็วทันต่อการใช้ประโยชน์ นอกจากนี้การกู้ยืมเงินยังไม่ต้องปฏิบัติตามกฎหมาย การชำระหนี้มีความยืดหยุ่นมากกว่า และสามารถรักษาความสัมพันธ์กับฐานะการเงินระหว่างกันได้เป็นอย่างดี

5.1.4 ผลดีและผลเสียของธุรกิจเงินกู้นอกระบบ

ด้านผลดี

- 1) ด้านการให้กู้ยืม สามารถทำหน้าที่ ระดมเงินออมจากผู้ที่ไม่พอใจจะฝากเงินกับสถาบันการเงินในระบบ นำมาปล่อยกู้ให้กับธุรกิจต่าง ๆ โดยเฉพาะธุรกิจขนาดเล็กที่มีโอกาสกู้เงินจากสถาบันการเงินค่อนข้างน้อย ทั้งนี้เนื่องจากขาดคุณสมบัติบางประการที่สถาบันการเงินในระบบกำหนดขึ้น

2) ในกรณีที่เกิดภาวะการเงินในระบบไม่สามารถตอบสนองความเพียงพอของประชาชนได้ ธุรกิจเงินกู้ยืมในระบบสามารถเข้ามาช่วยแก้ไขปัญหาค่าความต้องการใช้เงินอย่างเร่งด่วนได้ แม้ว่าการกู้ยืมเงินนั้นไม่ต้องมีหลักทรัพย์ใด ๆ ค้ำประกัน และการผ่อนชำระก็ทำเป็นรายงวดไม่ลำบากสำหรับผู้มีรายได้น้อย

ด้านผลเสีย

1) นโยบายทางการเงินของรัฐบาล ไม่สามารถใช้เพื่อก่อให้เกิดประสิทธิภาพ ต่อภาคเศรษฐกิจโดยรวมของประเทศได้อย่างเต็มที่ หากตลาดเงินนอกระบบมีขนาดใหญ่ ทั้งนี้เพราะเงินออมในตลาดเงินนอกระบบเป็นเงินออมระยะสั้น ย่อมส่งผลกระทบต่อให้ขาดแคลนเงินทุนในระยะยาว ซึ่งจะมีผลต่อแผนงานระดมเงินออมของภาคเศรษฐกิจโดยรวมได้ ตลอดจนอาจส่งผลกระทบต่อเสถียรภาพทางเศรษฐกิจของประเทศ

2) อาจก่อให้เกิดธุรกิจการเงินในลักษณะนอกระบบประชาชนขึ้นได้ หากทางการไม่ควบคุมดูแลอย่างใกล้ชิด เนื่องจากธุรกิจเงินกู้ยืมในระบบ ได้มีการเปลี่ยนแปลงรูปแบบไปอย่างต่อเนื่องเพื่อหลีกเลี่ยงกฎหมาย ดังนั้น ทางการเองจะต้องปรับปรุงกฎหมายให้ครอบคลุมพฤติกรรมให้ทันกับเล่ห์เหลี่ยมหลากหลายของอาชญากรทางเศรษฐกิจ มิฉะนั้นแล้ววิกฤตการณ์การเงินนอกระบบที่เคยเกิดขึ้นมาแล้ว ก็อาจหวนกลับมาเกิดขึ้นอีก ย่อมส่งผลกระทบต่อเสถียรภาพทางการเงินของประเทศขึ้นได้

5.2 ข้อเสนอแนะ

1) ลักษณะการแข่งขันตลาดเงินกู้ยืมในระบบกับตลาดการเงินในระบบ พบว่าการกู้ยืมจากสถาบันการเงิน จะมีขั้นตอนที่ยุ่งยาก มีความล่าช้า ใช้เวลานานในการอนุมัติ ไม่ทันกับความต้องการใช้เงินของลูกค้า ซึ่งจากข้อมูลดังกล่าว สามารถนำมาเป็นบทเรียน ในการปรับเปลี่ยนขั้นตอนการดำเนินงานของสถาบันการเงิน ในการอนุมัติสินเชื่อเพื่อให้ทันต่อการใช้เงินของลูกค้า ตลอดจนการประชาสัมพันธ์ให้ข่าวสารแก่ประชาชน ได้ทราบถึงผลตอบแทนที่ได้รับจากการกู้ยืมเงินจากสถาบันการเงิน และรณรงค์ให้ประชาชนได้ทราบถึงปัจจัยต่าง ๆ ที่จำเป็นของขั้นตอนการดำเนินงาน นอกจากนี้รวมถึงการสร้างทัศนคติที่ดีต่อการกู้ยืมจากสถาบันการเงิน ทั้งนี้เพื่อเป็นการเพิ่มประสิทธิภาพในการบริการ เพราะหัวใจสำคัญของงานสถาบันการเงินก็คือการให้บริการที่ดี รวดเร็ว ถูกต้องแก่ลูกค้าผู้ใช้บริการ

2) ควรเร่งการพัฒนาการขยายตัวของระบบการเงินของสถาบันการเงินในระบบให้เหมาะสมกับการขยายตัวของระบบเศรษฐกิจโดย

2.1 ขยายขอบเขตการดำเนินงานของสถาบันการเงิน

2.2 พัฒนาเครื่องมือทางการเงินใหม่ ให้เหมาะสมกับแต่ละสภาพท้องถิ่น

2.3 จัดตั้งสถาบันการเงินเพิ่มขึ้นรวมทั้งสถาบันการเงินเฉพาะกิจให้เพียงพอ

2.4 ปรับปรุงประสิทธิภาพการให้บริการของสถาบันการเงิน

2.5 ปรับปรุงการกำกับดูแลสถาบันการเงินที่ดำเนินงานคล้ายกันให้อยู่ภายใต้กฎหมายเดียวกัน ตลอดจนขยายขอบเขตการดำเนินงานของสถาบันการเงินในระบบตามความเหมาะสมและจำเป็น

2.6 ปรับปรุงการให้สินเชื่อแก่ภาคเกษตรกรรม เพื่อสนองตอบความต้องการของเกษตรกรซึ่งเป็นประชากรส่วนใหญ่ของประเทศ โดยลดขั้นตอนหลักเกณฑ์การพิจารณาให้สินเชื่อให้สั้นลง นอกจากนี้ควรจัดเสนอโครงการเงินกู้ที่เป็นระบบ ให้ควรรู้ข้อมูลข่าวสารที่ถูกต้องแก่ลูกค้า

2.7 สถาบันการเงินเองควรมีบุคลากรที่จะให้ความช่วยเหลือด้านนี้โดยเฉพาะ เพื่อสร้างสัมพันธภาพระหว่างผู้กู้กับสถาบันการเงิน ซึ่งเป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่จะช่วยให้ผู้กู้ได้รับบริการทางการเงินจากสถาบันการเงิน

สำหรับธุรกิจเงินกู้นอกระบบในเขตอำเภอเมือง ซึ่งดูเหมือนว่าไม่มีปัญหาการเข้าถึงบริการทางการเงินจากสถาบันการเงินในระบบ แต่ก็ยังใช้บริการธุรกิจเงินกู้นอกระบบนั้น ทางภาครัฐควรแก้ไขปัญหาดังกล่าวที่ต้นเหตุ สิ่งจูงใจที่ทำให้เกิดตลาดเงินกู้นอกระบบ เช่น การปรับปรุงโครงสร้างอัตราดอกเบี้ย ปรับปรุงหลักประกันในการค้ำประกันสินเชื่อขนาดเล็ก ปรับปรุงบริการทางการเงินต่าง ๆ รวมถึงต้องยอมให้ธุรกิจเงินกู้นอกระบบเข้ามาจดทะเบียน อยู่ภายใต้การควบคุมดูแลของทางการ นอกจากนี้ควรส่งเสริม สนับสนุน และควบคุมดูแล ให้สถาบันการเงินได้มีการบริหารสินเชื่อ เพื่อส่งเสริมกิจการที่มีประโยชน์ต่อการเจริญเติบโต และมีเสถียรภาพทางเศรษฐกิจในระบบการเงินของประเทศ

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาถึงความเคลื่อนไหวเปลี่ยนแปลงตามสภาพตลาดเงินของธุรกิจเงินกู้ในระบบว่ามีบทบาทต่อการพัฒนาการทางเศรษฐกิจอย่างไร
2. ควรศึกษารูปแบบและวิธีการดำเนินธุรกิจเงินกู้ในระบบประเภทอื่น เช่น สินเชื่อการค้า การรับซื้อลูกหนี้การค้า การซื้อขายลดเช็ค การเช่าซื้อ ลีสซิ่ง และการจัดคิวเงิน เป็นต้น